

TÜRKÇEDE BAĞLAÇLAR

OYA KAYNAK

Dilbilgisi kitaplarında kelime çeşitleri incelenirken bağlaçlar üzerinde de durulmuştur. Bu yazıda yeni örnekler verilerek konunun daha belirgin ortaya konulmasına çalışıldı.

Bağlaçlar kelimeleri ya da cümleleri birbirine bağlayan kelimelerdir. Bağladıkları kelimeler ve cümleler arasında yakın bir anlam ilişkisi kurarlar ve bu ilişkiyi açıklarlar. Bunun için genellikle birbirlerinin yerine kullanılmazlar. Bağlaçlara, anlam bakımından yarı anlamlı kelimelerdir denebilir. Çünkü anlamlarının bütünlenmesi bağladıkları kelime ve cümlelere bağlıdır.

Yapılarına Göre Bağlaçlar

Bağlaçların pek çoğu Farsçadan, Arapçadan dilimize geçmiştir. Türkçe bağlaçlar pek azdır. Öteki kelime sınıflarında olduğu gibi bağlaçlar da genellikle tek kelime halindedir. Bu kelimeler yalın ya da bileşik olabilir. Gerçek bağlaçlar bunlardır. Son zamanlarda, yabancı bağlaçların yerine bazı, iki ya da daha çok kelimeden kurulan bağlaç birlikleri kullanılmaktadır.

Yapıları bakımından bağlaçlar şu bölümler içinde toplanabilir:

1. Tek kelime halindeki bağlaçlar:
 - a. Yalın olanlar.
 - b. Bileşik olanlar.
2. Birlik halinde kullanılan bağlaçlar.

Yalın Bağlaçlar :

Yalın bağlaçların birkaç tanesi dışında ötekileri yalnızca bağlaç olarak kullanılırlar: *Şayet, lâkin, ilâ, keza, vakıa, imdi, yani, meğer, madem, netekim, eğer, ama, bile, ile, de* vb.

ile kelimesi bağlaç olarak kullanıldığı gibi edat olarak da kullanılır. “Gelmesi *ile* gitmesi bir oldu” (bağlaç), “Onun gelmesi *ile* işler daha da karıştı” (edat).

Bununla birlikte diğer kelime sınıflarından kaymış olan şu kelimeler de bağlaç olarak kullanılır.

Yalnız : Çoğunlukla zarf ya da sıfat olarak kullanılır.
“*Ali yalnız* gezer” (zarf), “*Yalnız* çocuklarda birtakım ruhsal aksaklıklar görülüyor” (sıfat), “Giderim, *yalnız* unutma ki bir daha gelmem” (bağlaç).

Ancak : Çoğunlukla zarf olarak kullanılır.

- “Bu kalem *ancak* beş lira eder.” (zarf), “Bu işe başlıyorum *ancak* bugün bitiremem.” (bağlaç)
- Hoş* : Genellikle sıfat olarak kullanılır.
“*Hoş* bir tadı var.” (sıfat), “Geldi. *Hoş* gelmese de olurdu ya.” (bağlaç)
- Demek* : “de-” fiilinin mastarı olan bu kelime de bağlaç olarak kullanılır.
“*Demek* sizinle olan dostluğumuz böylece son buluyor.”
- Anlaşılan* : “anlaşı-” fiilinin geniş zaman ortacı olan bu kelime de öyledir.
“*Anlaşılan* sizinle anlaşmamız güç olacak.”
- Açıkçası, kısacası*: Üçüncü şahıs iyelik eki almış bu kelimeler de bağlaç görevinde kullanılır.
“*Açıkçası* sizinle birlikte çalışmak istemiyorum.”, “*Kısacası* orayı ilk gördüğümde beğenmemiştim.” gibi.

Bileşik Bağlaçlar:

İki bağlacın, bir zarf ile bir bağlacın ya da kısa cümlelerin; anlam kayması, ses kayması veya kelime sınıfı kayması yoluyla kaynaşıp kalıplaşmasından meydana gelen bazı kelimeler de bağlaç olarak kullanılır. *Meğerki, mademki, veyahut, veya, çünkü, halbuki, sanki, oysa, öyleyse, neyse, yoksa, kimbilir* vb.

- Halbuki* : “*Halbuki* biz seninle bir arada büyüdük.”
- Sanki* : “*Sanki* seninle çoktan beri görüşmemiş gibiyim.”
- Oysa* : “*Oysa* Ali akşamları işinden yorgun dönerdi.”
- Öyleyse* : “Çarşıya gidelim diyorsun; *öyleyse* biraz erken gel.”
- Neyse* : “Otobüs geldi. *Neyse* çok fazla gecikmiş sayılmam.”
- Yoksa* : “Niye gelmedin; *yoksa* işin mi çıktı?”
- Kimbilir* : “Göğsündeki şampiyonluk madalyası onu *kimbilir* ne kadar değiştirmiş olacaktı.” gibi.

Birlik Halinde Kullanılan Bağlaçlar:

İki ya da daha çok kelimedenden kurulan kimi kalıplaşmış birlikler de bağlaç olarak kullanılır.

1. Birlikte, yan yana kullanılarak anlamları kuvvetlendirilmiş bağlaçlar: *ya da, hem de, yahut da* vb.
2. “ki” bağlacı ile kurulan bağlaç birlikleri:
 - a. “ki” bağlacı, bağlaçlık görevi zayıflayan bağlaçlardan sonra kullanılarak bunlarla bir bağlaç birliği meydana getirir: *demek ki* vb.
 - b. “ki” bağlacı ile kalıplaşan kimi zarflar da bağlaç olarak kullanılır: *öyle ki, şöyle ki* vb.
 - c. “ki” bağlacının bazı çekimli fiillerle kurduğu birlikler de bağlaç olarak kullanılır:

- Farzet ki* : “*Farzet ki* seninle yeni tanıştık.”
Kaldı ki : “*Kaldı ki* sen benim en yakın arkadaşımın.”
Yeter ki : “Mal çok; *yeter ki* müşteri çıksın.”
Tut ki : “*Tut ki* geldim, ne değişir?”

ç. “ki” bağlacı ile sonuçlanan kimi kalıplaşmış kısa cümleler de bağlaç görevinde kullanılır:

- Değil mi ki* : “*Değil mi ki* sen gelmedin, hiç kimseyi istemem.”
Nedir ki : “Büyükler öğüt verir, *nedir ki* çocuklar onların sözünü pek dinlemez.”
Nerde kaldı ki : “Ali o işi kendisi bilmez *nerde kaldı ki* başkasına öğretsin.”
Şu var ki : “*Şu var ki* bu hareketler hızlandıkça memleketteki tedirginlik de arttı.”
Ne var ki : “Bolu dağında karayolları ekipleri devamlı çalışmaktadır; *ne var ki* aradan yarım saat geçmeden kar yolu tekrar kapamaktadır.”

Demek oluyor ki: “*Demek oluyor ki*, artık buraya hiç gelemeyeceksiniz.”

3. “ise” bağlacı ile sonuçlanan kimi kalıplaşmış kısa cümleler de bağlaç görevinde kullanılır:

- Hiç değilse* : “Kalmaya gelmiyorsun *hiç değilse* oturmaya gel.”
Hiç olmazsa : “O gelmedi *hiç olmazsa* sen gel.”

4. Tamlama halindeki bağlaçlar:

- Sözün kısısı* : “*Sözün kısısı* sizinle artık görüşmeyeceğim.” (isim tamlaması)
Şu halde : “*Şu halde* bana da yapacak başka bir şey kalmıyor.” (sıfat tam.)
O halde : “*O halde* aynayı sen kırdın diyemezsin.” (sıfat tam.)
Aksi halde : “Otur çalış, *aksi hale* seni gezmeye götürmeyeceğim.” (sıfat tam.)
Aksi takdirde : “Erken yat *aksi takdirde* yarın erken kalkamazsın.” (sıfat tam.)¹
Buna göre : “*Buna göre* antlaşmanın yeniden ele alınması gerekiyor.” (edat tamlaması)
Görünüşe göre: “*Görünüşe göre* yaptığımız iş doğru olmamış.” (edat tam.)
Bundan başka: “Beni çağırdı *bundan başka* seni de getirmemi istedi.” (edat tam.)
Her ne kadar : “*Her ne kadar* onunla ilgilenmiyorsam da babasıyla ilgimi muhafaza ediyordum.” (edat tam.)

“Bununla beraber”, “bununla birlikte” gibi bazı edat tümlecisi olarak

¹ Bağlaç olarak kullanılan sıfat tamlamaları çoğunlukla kalma halindedir.

kalıplaşmış kelimeler de bağlaç olarak kullanılır.

“O güzel değildir, *bununla beraber* çevresi tarafından beğenilir.”

“İşim çok, *bununla birlikte* bu günü beraber geçirebiliriz.”
örneklerinde olduğu gibi.

5. Kimi kalıplaşmış kısa cümleler de bağlaç görevindedir:

Ne bileyim : “*Ne bileyim* gönlüm de öyle olmasını diliyordu.”

Gel gelelim : “O kadar açıklıyorum, *gel gelelim* anlamıyorsun.”

Zorla değil ya : “Vallahi inanmam, *zorla değil ya* inanmam.”

Ne de olsa : “*Ne de olsa* görülmesi gerekli bir verdi.”

6. Kimi kelimeler de eş görevli öğeler arasında tekrarlanarak bağlaç görevinde kullanılır:

Ne ne : “*Ne* biri *ne* öbürü, babaları hakkında tek kelime söylemiyordu.”

Hem hem : “Bu para *hem* sana *hem* bana yeter.”, “*Hem* ağlarım *hem* giderim.”

Ha ha : “*Ha* gelmiş *ha* gelmemiş benim için fark etmez.”

Gerek... gerek : “Bu iş *gerek* seni *gerek* onu çok ilgilendirir.”

Ama ama : “*Ama* bugün *ama* yarın mutlaka gelir.”

İster ... ister : “*İster* gelsin *ister* gelmesin ben karışmam.”

Ya ya : “*Ya* gelinir *ya* gelinmez.”

Da da : “Ben *de* çalıştım o *da*.”

Kâh kâh : “*Kâh* gülerek *kâh* susarak ilerliyorduk.”

Belki ... belki : “*Belki* ben *belki* annem mutlaka geliriz.”

Tekrarlı bağlaçlardan zarfların tekrarıyla kurulanlar zarflık özelliği taşımakla birlikte, eş görevli kelimeler ya da cümleler arasında bağlantı kurdukları için bağlaç olarak kabul edilir.

Anlamları ve Görevleri Bakımından Bağlaçlar

Bağlaçlar, kelimeleri ya da cümleleri birbirine bağlayan kelimelerdir. Kullanılış yerlerine göre üç bölümde toplanabilir.

1. Kelime bağlaçları.
2. Cümle bağlaçları.
3. Kelime ve cümle bağlaçları.

Kelime Bağlaçları:

Çekimli fiiller dışında, yalnız eş görevli kelimeler ya da öğeler arasında bağlantı kurar.

ile : Bu bağlaç çoğunlukla isim görevindeki kelimelerle kullanılır ve beraberlik anlamı verir.

“Ali *ile* Ayşe gittiler.”, “Gece *ile* gündüz arasında sıcaklık

farkı çok.”, “Gelmesi *ile* gelmemesi arasında benim için fark yok.”

ilâ : Bugün çoğunlukla sayı sıfatlarını bağlayan bu bağlaç, “bir sayıdan öteki sayıya kadar” anlamı verir, bir sınır kavramı taşır. “Yedi *ilâ* yüz arasında değişir.”

Cümle Bağlaçları :

Anlamca birbirine bağlı cümleleri ya da yarıcümleleri birbirine bağlarlar. Kimi bağlaçlar anlamca bağlı cümlelerden birincisinin, kimileri de ikincisinin başında bulunur. Devrik cümlelerde bağlacın cümle sonuna getirildiği de olur.

“Onu hepimiz çok severiz, *çünkü* o buna lâyıktır.”

“Onu hepimiz çok severiz, o buna lâyıktır *çünkü*.”

“*Madem* öyle istedi, öyle olsun.”

“Öyle istedi *madem*, öyle olsun.”

örneklerinde olduğu gibi.

Cümle bağlaçları başında bulundukları cümleyi çeşitli anlamlar vererek öteki cümleye bağlarlar. Değişik anlam veren bağlaçlar aynı cümlede yanyana ya da biri cümle başında biri cümle sonunda kullanılabilir.

Karşıtlık anlamı kazandıran cümle bağlaçlar :

Genellikle başında bağlaç bulunan cümle, öteki cümlelerin açıklaması durumundadır ve cümleler arasında bir anlam karşıtlığı vardır.

a. İki cümle arasında:

Ama : “Konservatuvaryı bitirdi *ama* müzik şimdi onun için yoğunlaşmış bir ağrı gibidir.”, “Böyle bir şeyler anlattı *ama* pek anlamadım.”, “Yemek az *ama* lezzetli.”²

Lâkin : “Sözünü işitmemelikten geliyorum. *Lâkin* o, yanıbaşında söylenmekte devam ediyor.”, “Geldi, *lâkin* gelmemeliydi.”

Fakat : “Görmem lâzımdı *fakat* oraya gidemezdin.”

Ancak : “Gelirim *ancak* beni gelmem gerektiğine inandırmasın.”

Yalnız : “Gideriz *yalnız* daha önce oturup anlaşmamız gerekli.”
“Adam çok zengin, *yalnız* cimri.”³

Halbuki : “*Halbuki* o hiç de fevkalade bir adam değildi.”, “O bana darılmış, *halbuki* ben bu işi onu kırmak için yapmadım.”

² Ama bağlacının pekiştirme özelliği de vardır: “Sen de gel *ama* gel.”, “Böyle söylersen darı-
lırım *ama*.”

³ Genellikle cümleleri bağlayan ve birbiri yerine kullanılabilen *ama*, *lâkin*, *fakat*, *ancak*, *yalnız* bağlaçları birbirinin karşıtı olan sıfatlar arasında da bağlaç göreviyle kullanılır: “Kalın *fakat* biraz yıpranmış paltosunun yakasını iyice kaldırmadan gitmezdi” örneğinde olduğu gibi.

- Oysa* : “Şimdi hazırlanmıştır. *Oysa* sinemaya gidemeyeceğiz.”,
Oysa bugün Türkiye’de hâlâ 16.000 okulsuz köy var.”
- Bari* : “Toplantıya gelmeyecekmiş *bari* bir haber gönderseydi.”
Kimse gelmedi *bari* biz de gidelim.”
- Hiç olmazsa*: “Kendi gelmedi *hiç olmazsa* kızını gönderebilirdi.”
- Hiç değilse* : “Bu gün gelmedin, *hiç değilse* yarın gel.”
- Bununla birlikte*: “Gezimiz uzun sürdü, *bununla birlikte* sınavlara da hazırlandım.”
- Bununla beraber*: “Konuşkan değildir *bununla beraber* sevimlidir.”
- Hoş* : “Gelmediğine üzülüyorsun; *hoş* gelse de sonuç değişmezdi.”
- Kaldı ki* : “Hava soğuk, *kaldı ki* hastayım, onun için gelemem.”
- Mamafih* : “*Mamafih* o da çok az konuşur.”
- Tut ki* : “*Tut ki* o kumaşı aldım, kime diktireceğim?”
- Ne var ki* : “*Ne var ki* bu davranışın gelecek günleri etkileyeceği pek şüpheli.”
- Şu var ki* : *Şu var ki* bu kural değişmez ve her zaman geçerli değildir.”
- Aksi halde* : “Teklifimi kabul etmelisin *aksi halde* sonuç kötü olur.”
- Aksi takdirde*: “Bugün bize gelmelisin *aksi takdirde* görüşemeyiz.”
- Yeter ki* : “*Yeter ki* sen gel sinemaya gitmeyi sonra düşünürüz.”
- Nedir ki* : “Hava güzel *nedir ki* biz gezmeye gidemeyeceğiz.”
- Öyleyse* : “Çalıştım diyorsun *öyleyse* neden bilmiyorsun?”

b. İki cümle başında:

Genellikle bu bağlaçlar ikinci bir bağlacın da kullanılmasını gerektirirler.

- Gerçi* : “*Gerçi* bazı akşamlar daireden beraber çıkarak evine kadar yürürdük fakat o hiç konuşmazdı.”
- Her ne kadar* : “*Her ne kadar* geniş ise de biraz alçak.”
- Vakaa* : “*Vakaa* ben o sözü söyledim ama darılacağınızı hiç ummadım.”

Sebeplilik kazandıran cümle bağlaçları:

Başında bulunduğu cümle genellikle öteki cümlelerin nedenini açıklar.

a. İki cümle arasında:

- Çünkü* : “Babam amcamın yanında ayak ayak üstüne atmazdı. *Çünkü* ona karşı saygısı büyüktü.”
- Zira* : “Size gelemeydim, *zira* onunla karşılaşmak istemiyordum.”

b. İki cümle başında:

- Değil mi ki*: “*Değil mi ki* bana bunu yaptı artık arkadaşlığımız devam edemez.”

Madem : “*Madem* öyle istedi, istediği gibi olsun.”

Mademki : “*Mademki* beni dinlemiyorsun, ben de sana karışmam.”

Şart anlamı kazandıran cümle bağlaçları :

Eğer, şayet: Bu bağlaçlar şart cümlelerinin başına gelir ve ondan sonraki cümle şartın sonucudur. Şayet bağlacının kullanıldığı cümlelerde ihtimal derecesi daha azdır.

“*Eğer* sen de genç olsaydın beni anlayabilirdin.”, “*Şayet* size verdiğim işi yapmazsanız, sizin için iyi şeyler düşünmeyeceğim.”

İse: “*İmek*” fiilinin şartı olan bu kelime genellikle şartlı yarıcümle kurar ve bu cümleyi esas cümleye bağlar. “*Gelirse (ise)*, onu beklediğimi söyle.”⁴

Özet anlamı kazandıran cümle bağlaçları :

Daha önce anlatılanların kısaca özetlendiği ya da açıklandığı cümlelerin başında kullanılır. Onun için bu bağlaçlar ikinci cümlelerin başında bulunurlar.

Kısaca, kısacası : “*Kısacası* ne yana baksak bunahımlar, çalkantılar görmekteyiz.”

Sözün kısası : “*Sözün kısası* bu iş burada biter.”

Hasılı : “*Hasılı*, ben de öteki Yusuf gibi kardeşlerim tarafından satıldım.”

Velhasıl : “*Velhasıl* bu olacak şey değildi.”

Hülasa : “*Hülasa* o, bütün varlıklarıyla biz Frenkçe biliriz diyen insanlara benzemezdi.”

Yani : “*Berbat bir hava yani*.”, “*Yani* aşağı yukarı yarım saate kadar kendi evinde olacaksın.”

Şu halde : “*Şu halde* sizinle yapılan anlaşma burada bitiyor.”

Açıkçası : “*Açıkçası* bu çalışma seni başarıya götürmez.”

Demek, demek ki: “*Demek* Ali köyünden çıkakı kırk gün olmuştu.”, “*Demek ki* az önce buralardan tütün tavi bir yağmur geçti.”

Demek oluyor ki : “*Demek oluyor ki* kaside ve gazellerde söylenenler hemen bütün ozanlarda birbirine benzer.”

Örneğin : “*Bugün* yapılacak işlerin hepsi bitti. *Örneğin* kitaplar düzeltildi.”

İhtimal anlamı kazandıran cümle bağlaçları :

İki cümlelerin arasında bulunan şu bağlaçlar ihtimal anlamı verir.

Yoksa : “*Çocuk* geç kaldı *yoksa* vapuru mu kaçırdı?”, “*Uslu dur yoksa* seni bir daha getirmem.”

⁴ Genellikle cümle bağlacı olan “ise” kelimeleri de bağlayabilir. Bu durumda “de”, “dahi”, “bile” bağlaçları gibidir. Kelimeleri aynı görevde olan fakat anılmayan kavramlara bağlar. “Ali ise bu işe en çok şaşanlardan biri oldu.”

- Zahir* : “Önceden aklına koymuş *zahir*.”
Meğer : “*Meğer* o göründüğü gibi değilmiş.”
Meğerse : “*Meğerse* seninle dostluğumu çekemezmiş.”
Anlaşılan : “*Anlaşılan* buraya ilk defa geliyorsunuz.”
Görünüşe göre : “*Görünüşe göre* sizinle anlaşmamız pek zor olmayacak.”

Anlamı pekiştiren cümle bağlaçları :

İki cümle arasında bulunan şu bağlaçlar da anlamı pekiştirir.

- Hem* : “Gidiyor, *hem* koşarak gidiyor.”
Hem de : “İstanbul’dan dönmelisiniz artık *hem de* acele olarak.”
Üstelik : “İşim çok *üstelik* yorgunum.”
Hatta : “*Hatta* kendisini ayakta karşılamamız gerekir.”
Netekim : “*Netekim* araba beş on adım gittikten sonra durdu.”
Ya : İkinci cümlelerin başında bulunabildiği gibi birinci cümlelerin sonunda da bulunabilir. “Siz karnınızı doyurdunuz, *ya* ben ne yapayım.”, “Paramı aldın *ya*, daha ne bekliyorsun.”, “Gelsin *ya*.”⁵

Cümle bağlaçlarından “yoksa”, “yani”, “hatta” gibi bağlaçlar “Bugün mü yoksa *yarın* mı gelir?”, “Üç gün sonra *yani* perşembe günü gelir.” “Bu söylentiler bize yalan *hatta* rüya gibi gelir.” örneklerinde kelimeler arasında ilgi kuruyor gibidir. Oysa burada ilk cümlelerin ikinci ile aynı olan yüklemi kaldırılmıştır. Bunlar aslında yine iki cümleyi birbirine bağlamaktadır.

Kelime ve Cümle Bağlaçları :

Kimi bağlaçlar da eş görevli kelimeleri bağladıkları gibi cümleleri ya da yarıcümleleri de bağlarlar.

Berberlik anlamı verenler :

- Ve* : “Köyler, kasabalar *ve* şehirler baştan başa sevinç içindeydi.”, “Yazıları ortasından yırtılmış *ve* kenarları yanmış bir defterdi.”, “Dün buraya geldiler *ve* acele gittiler.”

Bile, dahi, de: Berberlik anlamı vererek kelimeyi ya da cümleyi aynı görevde olan ve anılmayan başka kavramlara bağlar. Belirtilen kavramın da anılmayan kavramla birlikte olduğunu gösterir. Cümle başında bulunmaları olanaksızdır. “Ahmet geldi mi? Gitti *bile*.”, “Düşmanları *bile* onu ne kadar beğeniyor.”, “Benden *bile* sakladı.”, “Yemin etse *bile* inanmam.”, “Ne dediğini ben *dahi* anlamadım.”, “Onu ben *de* gördüm.”⁶

Seçme anlamı verenler :

Birinden birinin seçildiği belirtilen iki kelime ya da cümle arasında kullanılır.

⁵ “Gelir diyorsun, *ya* gelmezse” örneğinde ise bu bağlaç ihtimal anlamı vermektedir.

⁶ “de” bağlacı ayrıca şu kavramları da verir: 1. Pekiştirme. “Bu iş hiç *de* doğru değil.”, “Yorulmak *da* laf mı?”, “Söyler *de* söyler.”, “Durdu durdu *da* turnayı gözünden vurdu.”, “Sesi güzel *de* güzel.”, “İnsan çalışıp *da* kazanmalı.”, “Gelsin *de* ne zaman gelirse gelsin.” 2. Sebep. “Çalışmış *da* kazanmış.”, “Hava sıcak *da* terledim.” 3. Karşıtlık. “Gördü *de* selam vermedi.”, “Sen otur *da* ben gideyim.”, “Öldü *de* dirilti.”, “Ölse *de* söylemez.”

- Veya* : "Ahmet *veya* Ali bu işi yapabilir."
Yahut : "Gelmiş *yahut* gelmemiş sizin için farkeder mi?"
Veyahut : "Bir şeyin ucuz *veyahut* pahalı olması değerini göstermez."
Ya da : "Kavun *ya da* karpuz, bana göre ikisi de bir."

Karşılaştırma anlamı verenler :

Bunlar eş görevli kelimeler ya da cümleler arasında tekrar edilerek kullanılırlar. Bağladıkları kelime ya da cümleleri karşılaştırırlar.

a. Karşılaştırılan kavramlardan biri seçilmiştir.

Ya ya : "*Ya* mektup yazarım *ya* kendim gelirim.", "*Ya* bu deveyi gütmeli *ya* bu diyardan gitmeli.", "*Ya* ben *ya* sen İstanbul'a gideceğiz.", "O zaman ben on altı yaşında *ya* var *ya* yoktum."⁷

b. Karşılaştırılan kavramlarda seçme yapılmamıştır.

Gerek gerek : "Bu iş *gerek* bizi *gerek* onları ilgilendirir."

İster ister : "*İster* gelsin *ister* gelmesin ne değişir."

Hem.... hem : "*Hem* uslu *hem* çalışkan bir çocuktun.", "*Hem* bilmez *hem* konuşur."

Nene : "Onu *ne* gördüm *ne* tanıdım.", "*Ne* dil *ne* gelenek bilmediğinden çok zorluk çekti.", "Bu sabah *ne* çay *ne* kahve içtim.", "Saçları *ne* uzun *ne* kısa."

Ha..... ha : "*Ha* bağ *ha* bahçe *ha* tarla."

Ama ama : "*Ama* bu gün *ama* yarın mutlaka gelir."

"*ki*" bağlacı :

Kelime ve cümle bağları içinde kullanılışı en yaygın olanlardan biri de "*ki*" bağlacıdır.

Önünde kullanıldığı kelimeyi açıklayan cümleyi, o kelimeye bağlar: "Bir adam *ki* söz dinlemez ondan ümidi kes.", "Herkes bilir *ki* dünya yuvarlaktır.", "Öyle koşar *ki* arkasından kurşun yetişmez."

Bağladığı cümlelerden ikincisi birincinin nedenini açıklar: "Çocuklar uyumuş olmaları *ki* ortada kimse yok.", "Sakalım yok *ki* sözüm dinlensin."

Pekiştirme özelliği de vardır: "Geldim *ki* kimseler yoktu.", "Öyle eğlendik *ki*", "Öyle parasız kaldım *ki*", "Acaba iyiler mi *ki*?" "Ona güvenilmez *ki*." örneklerinde olduğu gibi.⁸

⁷ İkinci "ya " yerine tekraradan kaçınmak için seçme kavramı veren bağlaçlardan biri kullanılabilir.

⁸ Bağlaçlar konusunda şu kaynaklardan yararlanılabilir:

Banguoğlu Tahsin, "Ana Hatlarıyla Türk Grameri",

Çağatay Saadet, "-ki, erki" TDAY, 2, 243, s. 245 - 250, 1963

Ediskun Haydar, "Yeni Türk Dilbilgisi", İst. 1969

Ergin Muharrem, "Türk Dilbilgisi", İst. 1962

J. Deny, "Türk Dili Grameri", İst. 1941

Gencan Tahir Nejat, "Dilbilgisi", İst. 1966.